

Lectio Divina segédanyag

A év – Jn 19, 17-30

A Szentmise evangéliumi szakaszához

Lectio Divina munkacsoport:

Biblikus nézőpont:

Nyúl Viktor, Hegyi László

Liturgikus nézőpont

Asztalos Gábor

Patrisztikus nézőpont

Asztalos Lívia

Pedagógiai nézőpont:

Vermes Nikolett

Szemlélődési nézőpont

Hegyi László

Szerkesztő

Hegyi László

Tanítóhivatali nézőpont

Szily Boglárka

Lektorálta: Nyúl Viktor és Hegyi László

Nyelvhelyesség: Nyúlné Révfalvi Ildikó

+ EVANGÉLIUM Szent János könyvéből

Beteljesedett.

A keresztet ő maga vitte, míg oda nem ért az úgynevezett Koponyák helyére, amelyet héberül Golgotának hívnak. Ott keresztre feszítették őt, s két másikat is vele, jobb és bal felől, Jézust meg középen. Pilátus feliratot is készített, és a keresztfára tétette. Ez volt ráírva: „A názáreti Jézus, a zsidók királya.” A feliratot sokan olvasták a zsidók közül, mert az a hely, ahol Jézust megfeszítették, közel volt a városhoz. Héberül, latinul és görögül volt felírva. A zsidó főpapok kérték Pilátust: „Ne azt írd: »A zsidók királya«, hanem hogy ő mondta: »A zsidók királya vagyok!«” Pilátus azonban ezt válaszolta: „Amit írtam, megírtam.”

A katonák pedig, miután Jézust keresztre feszítették, fogták a ruháit, négy felé osztották, mindegyik katonának egy részt. Azután a köntöse következett. A köntös varratlan volt, egy darabból szabva, ezért így szóltak egymáshoz: „Ezt ne vágjuk szét, inkább vessünk rá sorsot, hogy kié legyen!” Így beteljesedett az Írás: „Szétosztották maguk között ruháimat, s a köntösömre sorsot vetettek.” A katonák pontosan ezt tették.

Jézus keresztje mellett ott állt anyja, anyjának nővére, Mária, Kleofás felesége, és Mária Magdolna. Amikor Jézus látta, hogy ott áll anyja és a tanítvány, akit szeretett, így szólt anyjához: „Asszony, íme, a te fiad!” Azután a tanítványhoz szólt: „Íme, a te anyád!” Attól az órától fogva házába fogadta őt a tanítvány.

Jézus tudta, hogy minden beteljesedett. De hogy beteljesedjék az Írás, így szólt: „Szomjazom.” Volt ott egy ecettel telt edény. Belemártottak egy szivacsot, izsópra tűzték és a szájához emelték. Mikor Jézus megízlelte az ecetet, így szólt: „Beteljesedett!” És fejét lehajtva kilehelte lelkét.

1. Lectio – olvasás

1.1. Biblikus nézőpont

1.1.1. Görög szöveg szó szerinti fordítása

¹⁷ καὶ βαστάζων ἑαυτῷ τὸν σταυρὸν ἔξηλθεν εἰς τὸν λεγόμενον Κρανίου Τόπον, ὃ λέγεται Ἑβραϊστὶ Γολγοθα,

És hordozva magától a keresztet kiment a Koponyák helyének mondott helyre, amit héberül Golgotának mondanak,

¹⁸ ὅπου αὐτὸν ἐσταύρωσαν, καὶ μετ' αὐτοῦ ἄλλους δύο ἐντεῦθεν καὶ ἐντεῦθεν, μέσον δὲ τὸν Ἰησοῦν.

ahol keresztre feszítették őt, és vele két másikat innen és innen (egyik és másik oldalról), Jézust pedig középen.

¹⁹ ἔγραψεν δὲ καὶ τίτλον ὁ Πιλάτος καὶ ἔθηκεν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ· ἦν δὲ γεγραμμένον Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων.

Pilátus pedig írt egy feliratot is és a keresztre tette: volt pedig megírva: a názáreti Jézus a zsidók királya.

²⁰ τοῦτον οὖν τὸν τίτλον πολλοὶ ἀνέγνωσαν τῶν Ἰουδαίων, ὅτι ἐγγὺς ἦν ὁ τόπος τῆς πόλεως ὅπου ἐσταυρώθη ὁ Ἰησοῦς· καὶ ἦν γεγραμμένον Ἑβραϊστὶ, Ῥωμαϊστὶ, Ἑλληνιστί.

Ezt a feliratot tehát sokan olvasták a zsidók közül, mert közel volt a városhoz a hely, ahol Jézus keresztre feszítettetett, és (a felirat) arámul, latinul, görögül volt megírva.

²¹ ἔλεγον οὖν τῷ Πιλάτῳ οἱ ἀρχιερεῖς τῶν Ἰουδαίων· Μὴ γράφῃ· Ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων, ἀλλ' ὅτι ἐκεῖνος εἶπεν Βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων εἰμί.

Mondták tehát Pilátusnak a zsidók főpapjai: „Ne írd: 'a zsidók királya', hanem, hogy amaz mondta: 'a zsidók királya vagyok!'”

²² ἀπεκρίθη ὁ Πιλάτος· Ὁ γέγραφα γέγραφα.

Válaszolt Pilátus: „Amit megírtam, megírtam.”

²³ οἱ οὖν στρατιῶται ὅτε ἐσταύρωσαν τὸν Ἰησοῦν ἔλαβον τὰ ἱμάτια αὐτοῦ καὶ ἐποίησαν τέσσαρα μέρη, ἐκάστω στρατιώτῃ μέρος, καὶ τὸν χιτῶνα. ἦν δὲ ὁ χιτῶν ἄραφος, ἐκ τῶν ἄνωθεν ὑφαντὸς δι' ὅλου.

A katonák tehát, miután keresztre feszítették Jézust, fogták a ruháit és négy részre tették (osztották), mindegyik katonának egy részt, (fogták) a köntöst is. A köntös pedig varratlan volt, felülről egybeszöve egészében.

²⁴ εἶπαν οὖν πρὸς ἀλλήλους· Μὴ σχίσωμεν αὐτόν, ἀλλὰ λάχωμεν περὶ αὐτοῦ τίνος ἔσται· ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ ἢ λέγουσα¹· Διεμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμὸν μου ἔβαλον κλῆρον· Οἱ μὲν οὖν στρατιῶται ταῦτα ἐποίησαν.

Mondták tehát egymásnak: „Ne szakítsuk szét azt, hanem vessünk sorsot rá, hogy kié legyen”, hogy az írás beteljesüljön, ami modva van: ‘Szétosztották ruháimat maguknak és a ruhámra sorsot vetettek.’ A katonák tehát valóban megtették ezeket.

²⁵ Εἰστήκεισαν δὲ παρὰ τῷ σταυρῷ τοῦ Ἰησοῦ ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ ἡ ἀδελφὴ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, Μαρία ἡ τοῦ Κλωπᾶ καὶ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ.

Állt pedig Jézus keresztyénél édesanyja és édesanyjának nővére, Mária, Kleofás felesége és Mária Magdolna.

²⁶ Ἰησοῦς οὖν ἰδὼν τὴν μητέρα καὶ τὸν μαθητὴν παρεστῶτα ὃν ἠγάπα λέγει τῇ μητρὶ Γύναι, Ἴδε ὁ υἱός σου·

Jézus tehát látva az édesanyját és a mellette álló tanítványt, akit szeretett, mondja az édesanyjának: „Asszony, íme a fiad.”

²⁷ εἶτα λέγει τῷ μαθητῇ· Ἴδε ἡ μήτηρ σου· καὶ ἀπ’ ἐκείνης τῆς ὥρας ἔλαβεν ὁ μαθητὴς αὐτὴν εἰς τὰ ἴδια.

Majd mondja a tanítványnak: „Íme, az édesanyád.” És attól az órától fogva a tanítvány a magáéba (az övéi közé) fogadta őt.

²⁸ Μετὰ τοῦτο εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἤδη πάντα¹ τετέλεσται ἵνα τελειωθῇ ἡ γραφὴ λέγει· Διψῶ.

Ezután látva Jézus, hogy már minden beteljesedett, hogy beteljesedjék az Írás mondja: „Szomjazom.”

²⁹ Ἐκεῖνος ἔκειτο ὄξους μεστόν· Ἐσπόγγον οὖν μεστόν τοῦ ὄξους ἕσσωπῳ περιθέντες προσήνεγκαν αὐτοῦ τῷ στόματι.

Volt ott egy edény teli savanyú borral, egy savanyú borral teli szivacsot körülkötve tehát egy izsópra odanyújtották a szájához.

³⁰ ὅτε οὖν ἔλαβεν τὸ ὄξος ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Τετέλεσται, καὶ κλίνας τὴν κεφαλὴν παρέδωκεν τὸ πνεῦμα.

Amikor tehát megkapta a savanyú bort, Jézus mondta: „Beteljesedett!” És lehajtva a fejét átadta a lelket.

1.1.2. Legfontosabb magyar fordítások

Nova Vulgata

Szent István Társulati Biblia

Jeromos fordítás

Békés-Dalos Újszövetségi Szentírás

Károli Gáspár revideált fordítása

Simon Tamás László O.S.B. Újszövetség-fordítása

¹⁷ Et baiulans sibi crucem exivit in eum, qui dicitur Calvariae locum, quod Hebraice dicitur Golgotha,

¹⁷ Maga vitte keresztjét, míg oda nem ért az úgynevezett Koponyák helyére, amelyet héberül Golgotának hívnak.

¹⁷ Ő pedig keresztjét hordozva kiment az úgynevezett Koponyahelyre, amelyet héberül Golgotának neveznek.

¹⁷ Ő keresztjét hordozva kiment az úgynevezett Koponyahelyre, melynek héber neve Golgota.

¹⁷ És emelvén az ő keresztfáját, méne az úgynevezett Koponya helyére, a melyet héberül Golgothának hívnak:

¹⁷ Ő pedig maga vitte a keresztet, és kiért az úgynevezett „Koponya” helyhez, amelyet héberül Golgotának neveznek.

¹⁸ ubi eum crucifixerunt et cum eo alios duos hinc et hinc, medium autem Iesum.

¹⁸ Ott keresztre feszítették, s két másikat is vele, jobb és bal felől, Jézust meg középen.

¹⁸ Ott keresztre feszítették őt, és vele másik kettőt kétfelől, Jézust pedig középen.

¹⁸ Ott keresztre feszítették és két másikat is vele jobb és bal felől, középen pedig Jézust.

¹⁸ A hol megfeszíték őt, és ő vele más kettőt, egyfelől, és másfelől, középen pedig Jézust.

¹⁸ Ott megfeszítették, és vele másik kettőt jobbról-balról; középen volt Jézus.

¹⁹ Scripsit autem et titulum Pilatus et posuit super crucem; erat autem scriptum: “Iesus Nazarenus Rex Iudaeorum”.

¹⁹ Pilátus feliratot is készíttetett, és a keresztfára erősíttette. Ez volt a felirat: „A názáreti Jézus, a zsidók királya!”

¹⁹ Pilátus egy feliratot is készíttetett, és a keresztre helyeztette. Ez volt ráírva: »A Názáreti Jézus, a zsidók királya.«

¹⁹ Pilátus táblát is készíttetett és a keresztfára erősíttette.

¹⁹ Pilátus pedig címet is írta, és feltevé a keresztfára. Ez vala pedig az írás: A NÁZÁRETI JÉZUS, A ZSIDÓK KIRÁLYA.

¹⁹ Pilátus feliratot is készíttetett, és ráerősíttette a keresztre. Ez volt ráírva: „A Názáreti Jézus, a zsidók királya.”

²⁰ Hunc ergo titulum multi legerunt Iudaeorum, quia prope civitatem erat locus, ubi crucifixus est Iesus; et erat scriptum Hebraice, Latine, Graece.

²⁰ A feliratot sokan olvasták a zsidók közül, mert az a hely, ahol fölfeszítették Jézust, közel volt a városhoz; héberül, latinul és görögül volt írva.

²⁰ Ezt a feliratot tehát sokan olvasták a zsidók közül, mert közel volt a városhoz az a hely, ahol megfeszítették Jézust. Héberül, latinul és görögül volt írva.

²⁰ Ez volt ráírva: „A názáreti Jézus, a zsidók királya.” Sok zsidó olvasta ezt a táblát, mert az a hely, ahol Jézust keresztre feszítették, közel volt a városhoz. Héberül, latinul és görögül volt írva.

²⁰ Sokan olvasák azért e címet a zsidók közül; mivelhogy közel vala a városhoz az a hely, a hol Jézus megfeszíttetett vala: és héberül, görögül és latinul vala az írva.

²⁰ A zsidók közül sokan olvasták ezt a feliratot, ami héberül, latinul és görögül volt írva, ugyanis közel volt a városhoz az a hely, ahol Jézust megfeszítették.

²¹ Dicebant ergo Pilato pontifices Iudaeorum: “Noli scribere: Rex Iudaeorum, sed: Ipse dixit: “Rex sum Iudaeorum””.

²¹ A zsidó főpapok azért kérték Pilátust: „Ne azt írd, hogy a zsidók királya, hanem azt, hogy azt mondta magáról: a zsidók királya vagyok.”

²¹ A zsidók főpapjai ezért arra kérték Pilátust: »Ne azt írd: A zsidók királya, hanem: Ez azt mondta: ‘A zsidók királya vagyok’!«

²¹ Ezért a zsidó főpapok kérték Pilátust: „Ne így írd: a zsidók királya, hanem, hogy azt mondta magáról: a zsidók királya vagyok.”

²¹ Mondának azért Pilátusnak a zsidók papifejedelmei: Ne írd: A zsidók királya; hanem hogy ő mondotta: A zsidók királya vagyok.

²¹ A zsidók főpapjai akkor szóltak Pilátusnak: – Ne hagyd, hogy ez álljon a feliraton: „A zsidók királya!” – hanem ahogy ő mondta: „A zsidók királya vagyok.” –

²² Respondit Pilatus: “Quod scripsi, scripsi!”.

²² De Pilátus azt felelte: „Amit írtam, azt megírtam!”

²² Pilátus azt felelte: »Amit írtam, azt megírtam!«

²² Pilátus elutasította őket: „Amit írtam, megírtam.”

²² Felele Pilátus: A mit megírtam, megírtam.

²² Amit írtam, megírtam – válaszolta Pilátus.

²³ *Milites ergo cum crucifixissent Iesum, acceperunt vestimenta eius et fecerunt quattuor partes, unicuique militi partem, et tunicam. Erat autem tunica inconsutilis, desuper contexta per totum.*

²³ Amikor a katonák fölfeszítették Jézust, fogták ruhadarabjait és négy részre osztották, minden katonának egy-egy részt, majd a köntösét is. A köntöse varratlan volt, egy darabból szőve.

²³ A katonák pedig, miután megfeszítették Jézust, fogták a ruháit, elosztották négy felé, minden katonának egy részt, azután fogták a köntöst is. A köntös varratlan volt, felülről egy darabban szőve.

²³ Jézus keresztre feszítése után a katonák fogták ruháit és köntösét. Ruháit négy részre osztották, minden katonának egy részt. Köntöse varratlan volt, végig egy darabból szőve.

²³ A vitézek azért, mikor megfeszítették Jézust, vevék az ő ruháit, és négy részre oszták, egy részt mindenik vitéznek, és a köntösét. A köntös pedig varrástalan vala, felülről mindvégig szövött.

²³ A katonák pedig, miután keresztre feszítették Jézust, fogták felsőruháit, elosztották négy részre, mindegyik katonának egy-egy részt. Fogták az ingét is, de mivel az ing varratlan volt, felülről végig egybeszőve,

²⁴ *Dixerunt ergo ad invicem: “Non scindamus eam, sed sortiamur de illa, cuius sit”, ut Scriptura impleatur dicens: “Partiti sunt vestimenta mea sibi et in vestem meam miserunt sortem”. Et milites quidem haec fecerunt.*

²⁴ Ezért megegyeztek egymás közt: „Ne hasítsuk szét, hanem vessünk rá sorsot, hogy kié legyen.” Így teljesedett be az Írás: Ruhámon megosztottak egymás közt, és köntösömre sorsot vetettek. A katonák valóban így tettek.

²⁴ Ezért azt mondták egymásnak: »Ezt ne vágjuk szét, inkább vessünk rá sorsot, kié legyen!« Ez azért történt, hogy beteljesedjék az Írás, amely így szól: A katonák tehát ezt tették. »Elosztották maguk között ruháimat, és köntösömre sorsot vetettek«.

²⁴ Megbeszélték egymás közt: „Ne hasítsuk szét, vessünk rá sorsot, kié legyen.” Így teljesedett be az Írás: „Elosztották ruháimat maguk között, és sorsot vetettek köntösöm fölé.” A katonák így is tettek.

²⁴ Mondának azért egymásnak: Ezt ne hasogassuk el, hanem vessünk sorsot reá, kié legyen. Hogy beteljesedjék az írás, a mely ezt mondja: Megosztottak ruháimon, és a köntösömre sorsot vetettek. A vitézek tehát ezeket művelék.

²⁴ ezt mondták egymásnak: – Ne hasítsuk el, hanem vessünk rá sorsot, hogy kié legyen! Így teljesedett be az Írás: Elosztották ruháimat maguk között, és ingemre sorsot vetettek. Ezt tették a katonák.

²⁵ *Stabant autem iuxta crucem Iesu mater eius et soror matris eius, Maria Cleopae, et Maria Magdalene.*

²⁵ Jézus kereszttje alatt ott állt anyja, anyjának nővére, Mária, aki Kleofás felesége volt és Mária Magdolna.

²⁵ Jézus kereszttje mellett ott állt anyja, anyjának nővére, Mária, Kleofás felesége és Mária Magdolna.

²⁵ Jézus kereszttje mellett ott állt anyja, anyjának nővére Mária, aki Kleofás felesége volt, és Mária Magdolna.

²⁵ A Jézus kereszttje alatt pedig ott állottak vala az ő anyja, és az ő anyjának nőtestvére; Mária, a Kleofás felesége, és Mária Magdaléna.

²⁵ Jézus kereszttjénél ott állt anyja, és anyjának nővére, Mária, Kleofás felesége, valamint a magdalai Mária.

²⁶ *Cum vidisset ergo Iesus matrem et discipulum stantem, quem diligebat, dicit matri: "Mulier, ecce filius tuus".*

²⁶ Amikor Jézus látta, hogy ott áll az anyja és szeretett tanítványa, így szólt anyjához: „Asszony, nézd, a fiad!”

²⁶ Amikor Jézus meglátta anyját és az ott álló tanítványt, akit szeretett, így szólt anyjához: »Asszony, íme, a te fiad!«

²⁶ Mikor Jézus látta, hogy ott áll anyja és szeretett tanítványa, így szólt anyjához: „Asszony, nézd, ő a te fiad!”

²⁶ Jézus azért, mikor látja vala, hogy ott áll az ő anyja és az a tanítvány, a kit szeret vala, monda az ő anyjának: Asszony, ímhol a te fiad!

²⁶ Amikor Jézus meglátta, hogy ott áll anyja és a tanítvány, akit szeretett, így szólt anyjához: – Asszony, íme, a te fiad!

²⁷ *Deinde dicit discipulo: "Ecce mater tua". Et ex illa hora accepit eam discipulus in sua.*

²⁷ Aztán a tanítványhoz fordult: „Nézd, az anyád!” Attól az órától fogva házába fogadta a tanítvány.

²⁷ Azután azt mondta a tanítványnak: »Íme, a te anyád!« És attól az órától magához vette őt a tanítvány.

²⁷ Aztán a tanítványhoz fordult: „Nézd, ő a te anyád!” Attól az órától fogva házába fogadta őt a tanítvány.

²⁷ Azután monda a tanítványnak: Ímhol a te anyád! És ettől az órától magához fogadta azt az a tanítvány.

²⁷ Azután így szólt a tanítványhoz: – Íme, a te anyád! És ettől az órától fogva magához fogadta őt az a tanítvány.

²⁸ Post hoc sciens Iesus quia iam omnia consummata sunt, ut consummaretur Scriptura, dicit: “Sitio”.

²⁸ Jézus tudta, hogy már minden beteljesedett. De hogy egészen beteljesedjék az Írás, megszólalt: „Szomjazom!”

²⁸ Ezután Jézus, aki tudta, hogy már minden bevégeztetett, hogy beteljesedjék az Írás, így szólt: »Szomjazom!«

²⁸ Jézus tudta, hogy már minden beteljesedett. Ezért, hogy az Írás egészen beteljesedjék, szólt: „Szomjazom!”

²⁸ Ezután tudván Jézus, hogy immár minden elvégeztetett, hogy beteljesedjék az írás, monda: Szomjúhozom.

²⁸ Ezután Jézus, mivel tudta, hogy már minden elvégeztetett, hogy beteljesedjék az Írás, így szólt: – Szomjazom!

²⁹ Vas positum erat aceto plenum; spongiam ergo plenam aceto hyssopo circumponentes, obtulerunt ori eius.

²⁹ Volt ott egy ecettel teli edény. Belemártottak egy szivacsot, izsópra tűzték és a szájához emelték.

²⁹ Volt ott egy ecettel teli edény. Ezért ecettel telt szivacsot tűztek egy izsópra, és a szájához nyújtották.

²⁹ Volt ott egy ecettel telt edény. Izsópra tűztek egy ecettel átitatott szivacsot és szájához emelték.

²⁹ Vala pedig ott egy ecettel teli edény. Azok azért szivacsot töltvén meg ecettel, és izsópra tévén azt, oda vivék az ő szájához.

²⁹ Volt ott egy silány borral teli edény. Izsópra tűztek egy borral átitatott szivacsot, és a szájához tartották.

³⁰ Cum ergo accepisset acetum, Iesus dixit: “Consummatum est!”. Et inclinato capite tradidit spiritum.

³⁰ Amint Jézus megízlelte az ecetet, így szólt: „Beteljesedett!” Aztán lehajtotta fejét és kilehelte lelkét.

³⁰ Amikor Jézus az ecetet megízlelte, azt mondta: »Beteljesedett!« És fejét lehajtva kilehelte lelkét.

³⁰ Amint Jézus az ecetet megízlelte, így szólt: „Beteljesedett!” Aztán lehajtotta fejét és kilehelte a lelkét.

³⁰ Mikor azért elvette Jézus az ecetet, monda: Elvégeztetett! És lehajtván fejét, kibocsátá lelkét.

³⁰ Miután Jézus elfogadta, ezt mondta: – Elvégeztetett! És fejét lehajtva, kiadta lelkét.

1.1.3. Behatárolás

János evangéliuma a szenvedéstörténetet a Jn 18-19. fejezetekben mondja el. A pilátusi ítélelhozatalt követően (Jn 19,13-16) a szerző a Golgota megrendítő epizódját írja le részletesen a Jn 19,17-30. versek között. Azt követően pedig a meghalt Mester oldalának lándzsával való átszúrását (Jn 19,31-37), végül pedig az Úr holttestének eltemetését (Jn 19,38-42) beszéli el.

1.1.4. Szó szerinti üzenet

János evangélista Jézus utolsó szavaival hangsúlyozza, hogy

– Végrendeletül édesanyjára bízta János apostolt, a tanítványára pedig Máriát. Ezzel meghív mindenkit arra, hogy forduljon bizalommal Máriához mint lelki édesanyjához. A tanítvány pedig övéi közé (a saját otthonába, dolgaiba) befogadja Máriát, vagyis mindenben ráhagyatkozik.

– Jézus szomjazza az emberek hitét, szeretetét (vö. Jn 4,7). Mindannyiunk küldetése tehát, hogy csillapítsuk Jézusnak ezt a szomjúságát a szegényeket szolgálva, ahogy Szent Kalkuttai Teréz anya is tanítja.

– Az Úr beteljesítette az ószövetségi ígéreteket. Istennek az összes ígérete beteljesült a megtestesült és a keresztre feszített Igében (vö. Jn 19,24.28.30; 2Kor 1,19-20).

Továbbá, Jézus lehajtott feje az Úr alázatát, egyszerűségét, emberségét jelzi, akinek ugyan nincs hová lehajtania a fejét (Mt 8,20), de aki a kereszten is dicsőséges Királyként uralkodik. Hiszen Isten szeretete ragyog fel a Fiú által (vö. Jn 3,16), aki mindenét odaadja nekünk: édesanyját, Szentlelkét, életét, testét és véréit.

1.1.5. Kulcsszavak rövid elemzése

λέγει ('legej': „mondja”) (Jn 19,26-28)

Fontos megjegyeznünk, hogy Jézus utolsó szavait egyedül János vezeti be ezzel a jelen idejű kifejezéssel, még hozzá három alkalommal is (Jn 19,26-28). A többi evangélista múlt idejű szavakat használ (Mt 27,46; Mk 15,34; Lk 23,34.43.46), illetve János is egyszer a múlt idejű formát (Jn 19,30). Ezzel az evangélista azt kívánja hangsúlyozni finoman, hogy Jézus bizonyos értelemben folyamatosan, most is mondja, megszólítva az evangélium olvasóit, hogy Mária a mi édesanyánk is, mi az ő lelki gyermekei vagyunk, illetve, hogy szomjazza a hitünket, a szeretetünket.

Γύναι ('günáj': „Asszony!”) (Jn 19,26)

Ez a kifejezés ebben a formában hatszor jelenik meg János evangéliumában, s mindig Jézus ajkán hangzik el. A Mester megszólítja édesanyját a kánai menyegzőn, hogy még nem jött el az ő órája (Jn 2,4), illetve a keresztnél, amikor pedig beteljesült ez a titokzatos óra, ami Jézus kereszthalálára utal, s Máriát a szeretett tanítványára bízva, a tanítványt pedig édesanyjára (Jn 19,26). Továbbá így fordul a szamariai asszonyhoz is, arra hívva őt, hogy higgyen benne (Jn 4,21), majd a házasságtörő nőhöz is megbocsátva neki (Jn 8,10). Végül pedig az üres sír közelében azt a Mária Magdolnát is így szólítja meg a feltámadás örömhírével megvigasztalva (Jn 20,13.15), aki a kereszt alatt is ott állt hallva szintén az Úr édesanyjának mondott szavakat (Jn 19,25-26).

προσήνεγκαν ('proszénekan': „odanyújtották, odavitték, bemutatták”) (Jn 19,29)

A szó első előfordulási helyén az evangéliumokban a napkeleti bölcsek hódolatát mutatja, akik a kisdéd Jézusnak ajándékba visznek aranyat, tömjént és mirhát áldozatuk és hódolatuk jeleként (Mt 2,11). Az utolsó alkalommal viszont az evangéliumokban János annak kapcsán használja e kifejezést, hogy a katonák savanyú borral teli szivacsot nyújtanak Jézus szájához egy izsópon (Jn 19,29). E szó titokzatosan összekapcsolja tehát a megszületett és a keresztre feszített Megváltó titkát, akihez a pogányok is odamennek, hogy imádják őt, mint a napkeleti bölcsek, illetve, hogy csillapítsák szomját, mint a katonák. Mind a két epizód mutatja Jézus királyi mivoltát is, aki mindenkiért megszületett és mindenkiért meghalt a kereszten.

1.2. Kontextuális – kánoni párhuzamok

Párhuzamok János evangéliumán belül

Jn 2,4 Jézus azt felelte: „Mit akarsz tőlem, asszony! Még nem jött el az én óráim.”

Jn 3,21.35-36 Aki ellenben az igazsághoz szabja tetteit, a világosságra megy, hadd derüljön fény a tetteire, amelyeket az Istenben vitt végbe. (...) Az Atya szereti a Fiút, s mindent a kezébe adott. Aki hisz a Fiúban, az örökké él. Aki azonban nem hisz a Fiúban, az nem látja meg az életet, az Isten haragja száll rá.

Jn 4,34 Jézus erre megmagyarázta: „Az én eledelem, hogy annak akaratát teljesítsem, aki küldött, s elvégezzem, amit rám bízott.

Jn 10,17-18 Azért szeret az Atya, mert odaadom az életemet, hogy majd újra visszavegyem. Nem veszi el tőlem senki, magam adom oda, mert van rá hatalmam, hogy odaadjam, és van rá hatalmam, hogy visszavegyem. Ezt a parancsot kaptam az Atyától.

Jn 13,23 A tanítványok közül az egyik, akit kedvelt Jézus, az asztalnál Jézus mellett ült.

Jn 17,4-5 Én megdicsőítettelek a földön: a feladatot, amelynek az elvégzését rám bíztad, elvégeztem. Most te is dicsőíts meg, Atyám, magadnál: részesíts abban a dicsőségben, amelyben részem volt nálad, mielőtt a világ lett.

Jn 18,4-7.33.38-39 Jézus tudta, mi vár rá. Eléjük ment hát, és megszólította őket: „Kit kerestek?” „A názáreti Jézust” – felelték. Jézus megmondta nekik: „Én vagyok.” Júdás is ott volt köztük, aki elárulta. Amikor azt mondta: „Én vagyok”, meghátráltak, és a földre rogytak. Jézus ezért újra megkérdezte: „Kit kerestek?” „A názáreti Jézust” – felelték. (...) Pilátus visszament a helytartóságra, maga elé hívatta Jézust, és megkérdezte tőle: „Te vagy a zsidók királya?” (...) Pilátus ezt mondta: „Mi az igazság?” E szavakkal újra kiment a zsidókhoz, és kijelentette: „Én nem találok semmiben bűnösnek. De az a szokás nálatok, hogy húsvétkor valakit szabadon bocsássak. Akarjátok, hogy szabadon bocsássam a zsidók királyát?”

Szinoptikus párhuzamok

Mt 8,20 Jézus így válaszolt: „A rókáknak van vackuk, az ég madarainak fészük, de az Emberfiának nincs hova fejét lehajtania.”

Mt 27,31-56 Miután így csúfot úztek belőle, levették róla a palástot, s ráadták saját ruháját. Aztán elvezették, hogy keresztre feszítsék. Amint kifelé vonultak, találkoztak egy Simon nevű cirenei emberrel. Ezt kényszerítették, hogy vigye a keresztet. Fölértek arra a helyre, amelynek Golgota, vagyis Koponyák helye volt a neve. Itt

epével kevert bort adtak neki inni, de amikor megízlelte, nem akarta meginni. Aztán keresztre feszítették, és sorsot vetve megosztottak ruháján, majd leheveredtek, és őrizték. Feje fölé táblát tettek, amelyre elítélése okát írták: „Ez Jézus, a zsidók királya.” Vele együtt két gonosztevőt is keresztre feszítettek, az egyiket jobbról, a másikat balról. Az arra menők káromolták, s fejüket csóválva mondogatták: „Te, aki lebontod és harmadnapra fölépíted a templomot, szabadítsd meg magad! Ha Isten Fia vagy, szállj le a keresztről!” Ugyanígy gúnyolódtak az írástudókkal és a vénekkel együtt a főpapok is: „Másokat megmentett, de magát nem tudja megmenteni. Ha Izrael királya, szálljon le a keresztről, s akkor hiszünk neki. Az Istenben bízott. Mentse hát meg, ha akarja. Hisz azt mondta: Isten Fia vagyok.” Ilyen módon gyalázták a vele együtt megfeszített gonosztevők is.

A hatodik órától a kilencedik óráig sötétség borult az egész földre. Kilenc óra tájban Jézus felkiáltott, hangosan mondva: „Éli, Éli, lamma szabaktani?” Vagyis: „Én Istenem, én Istenem, miért hagytál el engem?” Ezt hallva az ott állók közül néhányan megjegyezték: „Illést hívja.” Egyikük rögtön odaszaladt, fogott egy ecetbe mártott szivacsot, rátűzte egy nádszálra, és inni adott neki. A többiek meg így beszéltek: „Hadd lássuk, eljön-e Illés, hogy megszabadítsa!” Most Jézus még egyszer hangosan felkiáltott, és kilehelte lelkét.

Erre a templom függönye kettéhasadt, felülről egészen az aljáig, a föld megrendült, sziklák repedtek meg, sírok nyíltak meg, és sok elhunyt szentnek feltámadt a teste. Feltámadása után előjöttek a sírokból, bementek a szent városba, és többeknek megjelentek. A százados és a többiek is, akik Jézust őrizték, a földrengés és a történetek láttára igen megijedtek: „Ez valóban Isten Fia volt” – mondták. Messziről több asszony figyelte, mi történik; olyanok, akik Galileából eddig kísérték, és gondoskodtak róla. Köztük volt Mária Magdolna, Mária, Jakab és József anyja és Zebedeus fiainak az anyja.

Mk 15,20-41 Ezután kivezették, hogy keresztre feszítsék. Az egyik arra menő embert, a cirenei Simont, Alexander és Rufusz apját, aki éppen a mezőről jött, kényszerítették, hogy vigye a keresztjét. Így vezették ki egy Golgota nevű helyre, ami a Koponya-helyet jelenti. Mirhával kevert bort adtak neki inni, de nem fogadta el. Keresztre feszítették, majd megosztottak ruháján, sorsot vetve, hogy kinek mi jusson. Három óra volt, amikor keresztre feszítették. Az elítélésének okát jelző táblára ezt írták: A zsidók királya. Vele együtt két gonosztevőt is fölfeszítettek, az egyiket jobb, a másikat bal felől. Így beteljesedett az Írás: „A gonoszok közé sorolták.” Az arra menők káromolták, csóválták a fejüket s mondogatták: „Te, aki lerombolod a templomot, és három nap alatt felépíted, mentsd meg magadat, szállj le a keresztről!” A főpapok és az írástudók szintén gúnyolódtak, egymás között ezt mondva:

„Másokat megmentett, magát nem tudja megmenteni. A Krisztus, Izrael királya, szálljon le most a keresztről a szemünk láttára, s akkor hiszünk!” Gyalázták azok is, akiket vele együtt fölfeszítettek. Hat óra tájban az egész földre sötétség borult, egészen kilenc óráig. Kilenc órakor Jézus hangosan felkiáltott: „Eloi, Eloi, lamma szabaktáni?” Ez annyit jelent: „Istenem, Istenem, miért hagytál el?” Az ott állók közül néhányan hallották, és megjegyezték: „Lám, Illést hívja.” Valaki odafutott, s ecetbe mártott szivacsot nádszára tűzve inni adott neki. „Hadd lássuk – mondta –, eljön-e Illés, hogy megszabadítsa!” Jézus hangosan felkiáltott, és kilehelte lelkét. A templom függönye ekkor kettéhasadt felülről egészen az aljáig. Amikor a százados, aki ott állt, látta, hogyan lehelte ki lelkét, kijelentette: „Ez az ember valóban az Isten Fia volt.” Asszonyok is álltak ott, és messziről nézték, mi történik. Köztük volt Mária Magdolna, Mária, az ifjabb Jakab és József anyja és Szalome. Ezek már Galileában is vele tartottak és a szolgálatára voltak. Rajtuk kívül még többen is jelen voltak, akik vele együtt mentek fel Jeruzsálembe.

Lk 12,50 Keresztséggel kell megkereszteltetnem. Annyira szorongok, míg be nem teljesedik.

Lk 23,26-49 Ahogy elvezették, megállítottak egy cirenei embert, Simont, aki éppen a mezőről tartott hazafelé. Vállára adták a keresztet, hogy vigye Jézus után. Nagy tömeg követte, asszonyok is, akik jajgattak és sírtak miatta. Jézus hozzájuk fordult: „Jeruzsálem leányai – mondta nekik –, ne engem sirassatok. Inkább magatokat és gyermekeiteket sirassátok, mert jönnek majd napok, amikor azt fogják mondani: Boldogok a meddők, akik nem szültek, nem szoptattak. Akkor majd unszolni kezdik a hegyeket: Omoljatok ránk! És a dombokat: Takarjatok el! Mert ha a zöldellő fával így tesznek, mi lesz a sorsa a kiszáradt fának?”

Két kivégzésre ítélt gonosztevőt is vittek vele. Amikor odaértek arra a helyre, amelyet Koponya-helynek hívtak, ott fölfeszítették, s a gonosztevőket is vele, egyiküket jobbról, másikat balról. Jézus pedig mondta: „Atyám, bocsáss meg nekik, hisz nem tudják, mit tesznek.” Ruháján sorsot vetve megosztottak. A nép bámészkodott, a főtanács tagjai gúnyolódtak: „Másokat megmentett – mondták –, most mentse meg magát, ha ő a Messiás, az Isten választottja.” Gúnyt űztek belőle a katonák is, odamentek és ecettel kínálták: „Ha te vagy a zsidók királya, szabadítsd meg magad!” – mondták. Feje fölé görög, latin és héber nyelvű feliratot tettek: „Ez a zsidók királya.” Az egyik fölfeszített gonosztevő káromolta: „Nem te vagy a Krisztus? Szabadítsd meg hát magad és minket is.” A másik rászólt: „Nem félsz az Istentől? Hisz te is ugyanazt a büntetést szenveded. Mi tetteink méltó jutalmát kapjuk. De ő nem csinált semmi rosszat.” Aztán hozzá fordult: „Jézus, emlékezzél

meg rólam országodban.” Ezt válaszolta neki: „Bizony mondom neked, még ma velem leszel a paradicsomban.”

A hatodik óra körül sötétség támadt az egész földön, s egészen a kilencedik óráig tartott. A nap elsötétedett, a templom függőnye közepén kettéhasadt. Jézus ekkor hangosan felkiáltott: „Atyám, kezedbe ajánlom lelkemet.” E szavakkal kilehelte lelkét. Amikor a százados a történeteket látta, dicsőítette az Istent, s azt mondta: „Ez az ember valóban igaz volt.” És az egész kíváncsi tömeg, amely összeverődött, a történetek láttán mellét verte, és szétoszlott. Jézus ismerősei pedig, köztük az asszonyok is, akik Galileából kísérték, távolabb állva látták mindezt.

Kánoni elemzés (párhuzamok a Szentírás más könyveiben)

Ter 22,6 Ábrahám tehát fogta az égőáldozathoz szükséges fát, s fia, Izsák vállára adta, ő pedig kezébe vette a tüzet és a kést. Így mentek egymás mellett.

Jób 19,23-26 Ó, bárcsak fölírná szavaim valaki, följegyezné őket egy táblára! Ó, bár vasvésővel, aztán íróónnal örökre bevésnék őket a sziklába! Tudom jól, él ügyem szószólója, ő lép majd föl utoljára a földön. Hogyha fölébredek, maga mellé állít, és meglátom még testemből az Istent.

Zsolt 22,16-20 Torkom kiszáradt, mint a cserép, nyelvem ínyemhez tapadt. Kutyák falkája ólalkodik körülöttem, s gonosztevőknek serege zár körül. Kezemet és lábamat összekötözték, és a halál porába fektettek. Megszámlálhatom minden csontomat; ők néznek és bámulnak, elosztják maguk közt ruhámat, köntösömre pedig sorsot vetnek.

Zsolt 63,2 Isten, én Istenem, téged kereslek, utánad szomjazik a lelkem! Érted sóvárog a testem, mint a száraz, tikkadt, kiaszott föld.

Zsolt 69,22 Ételembe epét keverték, szomjúságomban ecettel itattak.

Iz 53,11-12 „Majd ha véget ér lelkének gyötrelme, látni fogja a világosságot, és megelégedés tölti el. Szenvedésével sokakat megigazultakká tesz szolgám, mivel gonoszságait magára vállalta. Ezért osztályrészül sokakat adok neki, és a hatalmasok lesznek a zsákmánya, amiért életét halálra adta, és a gonosztevők közé sorolták, noha sokak vétkeit hordozta, és közben imádkozott a bűnösökért.”

ApCsel 2,22-24 Izraelita férfiak! Halljátok meg szavamat! A názáreti Jézust az Isten igazolta előttetek a hatalmas csodákkal és jelekkel, amelyeket – amint tudjátok – általa vitt végbe köztetek. Ezt az embert az Isten elhatározott terve szerint kiszolgáltattátok, és gonosz kezek által keresztre feszítve elveszejtettétek. Az Isten azonban feloldotta a halál bilincseit és feltámasztotta. Lehetetlen is volt, hogy a halál fogva tartsa.

2. Meditáció – elmélkedés

2.1. Patrisztikus nézőpont

Ehhez az evangéliumi szakaszhoz a következő gondolatokat fűzte Szent Ágoston:

¹⁷Maga vitte keresztjét, míg oda nem ért az úgynevezett Koponyák helyére, amelyet héberül Golgotának hívnak.

Micsoda egy színjáték! Az istentelenség érzéketlen szemei számára ez a nép szórakoztatása, a hit szemeknek egy erőszakos misztérium! Az istentelenség egy királyt lát, aki a jogar helyett a vértanúság fáját viszi. A hívő tekintet egy olyan királyt lát, aki azt a fát hordozza, melyre fel fogják szegezni, amellyel viszont később királyok homlokát fogják megjelölni, és amely megvetésre méltó az istentelenség szemében, de a szentek szíve ebben dicsekszik majd.

¹⁹Pilátus feliratot is készíttetett, és a keresztfára erősíttette. Ez volt a felirat: „A názáreti Jézus, a zsidók királya!” ²⁰A feliratot sokan olvasták a zsidók közül, mert az a hely, ahol fölfeszítették Jézust, közel volt a városhoz; héberül, latinul és görögül volt írva. ²¹A zsidó főpapok azért kérték Pilátust: „Ne azt írd, hogy a zsidók királya, hanem azt, hogy azt mondta magáról: a zsidók királya vagyok.” ²²De Pilátus azt felelte: „Amit írtam, azt megírtam!”

De hiszen akkor Krisztus nem csak a zsidók királya, és nem is csak a pogányoké? Igen, bizonyos: a pogányoké is! Mert miután azt Úr így szólt: „Én szenteltem fel Királyomat a Sionon, szent hegyemen.” (Zsolt. 2,6), hozzáfűzi: „Kérd tőlem, és örökségül adom neked a népeket, birtokodul a föld határait.” (Zsolt. 2,8) Ebben tehát egy nagy titkot fedezhetünk fel: Krisztus a zsidók királya, amennyiben a zsidók megkapják a megnyesést, de nem a hús körülmetélését értjük itt, hanem a szív megnyesését, nem betű szerint, hanem lelki értelemben. /Vö.: Thomas von Aquin: *Goldene Kette*/

2.2. Tanítóhivatali nézőpont

2.2.1. Katolikus Egyház Katekizmusa

426 "Tehát állítanunk kell, hogy a hitoktatás mélyén egy személyt találunk: a Názáreti Jézus Krisztust, »az Atya Egyszülöttét« (...); aki szenvedett és meghalt értünk; aki miután föltámadott, mindig velünk él. (...) Hitoktatást végezni (...) azt jelenti, hogy föltárni Krisztus személyében Isten örök egyetemes tervét (...); arra törekedni, hogy megértsük Krisztus szavainak, tetteinek értelmét és a jeleket,

melyeket végbevitt." A hitoktatás célja: "hogyan az ember (...) a Vele [Jézus Krisztussal] való közösségre (...) eljusson; ugyanis egyedül Ő vezethet el valakit az Atya szeretetére a Szentlélekben, és a Szentháromság életében való részesedésre".

573 A hit tehát törekedhet arra, hogy Jézus halálának körülményeit, melyeket az evangéliumok hűségesen továbbadtak és más történeti források megvilágítanak, vizsgálja, hogy jobban megértse a megváltás értelmét.

601 Ezt az "Igaz Szolga" megölésére irányuló isteni tervet az Írás előre hirdette mint az egyetemes megváltás misztériumát, azaz az embereket a bűn rabszolgaságából kiszabadító megváltását. Szent Pál egy hitvallásban, amelyről azt mondja, hogy úgy "kapta", megvallja, hogy "Krisztus meghalt a bűneinkért az Írások szerint" (1Kor 15,3). Krisztus megváltó halála egész különlegesen teljesíti be a szenvedő Szolgáról szóló jövendölést. Maga Jézus életének és halálának értelmét a szenvedő Szolga fényében mutatta meg. Föltámadása után az Írásoknak ezt az értelmezését adta az emmauszi tanítványoknak, majd maguknak az Apostoloknak.

603 Jézus nem ismerte az elvetettséget, mintha Ő maga vétkezett volna. De a megváltó szeretetben, mely Őt mindig egyesítette az Atyával, Istentől való bűnös eltévelyedtségünkben úgy magára vett bennünket, hogy a nevünkben elmondhatta a kereszten: "Istenem, Istenem, miért hagytál el engem?" (Mk 15,34). Mivel ennyire hozzánk, bűnösökhöz kötötte Őt, Isten "saját Fiát nem kímélte, hanem mindnyájunkért áldozatul adta" (Róm 8,32), hogy "Fia halála által kibéküljünk ... Istennel" (Róm 5,10).

604 Isten azáltal, hogy a bűneinkért odaadja a Fiát, kinyilvánítja, hogy az Ő ránk vonatkozó terve a jóakaró szeretet terve, mely minden érdemünket megelőzi: "Ebben áll a szeretet, nem mintha mi szerettük volna Istent, hanem hogy Ő szeretett minket, és elküldte a Fiát engesztelésül a bűneinkért" (1Jn 4,10). "Isten azonban azzal ajánlja irántunk való szeretetét, hogy amikor még bűnösök voltunk, Krisztus meghalt értünk" (Róm 5,8).

605 Ez a szeretet nem ismer kivételt. Jézus erre az elveszett bárány példázatának záradékában emlékeztetett: "Ugyanígy mennyei Atyátok sem akarja, hogy egy is elvesszen e kicsinyek közül" (Mt 18,14). Állítja, hogy "életét adja, váltságul sokakért" (Mt 20,28). Ez az utóbbi kijelentés nem leszűkítő értelmű: az emberiség egészét állítja szembe a Megváltó egyetlen személyével, aki odaadja magát, hogy megmentse azt. Az Egyház az Apostolok nyomán tanítja, hogy Krisztus kivétel nélkül minden emberért halt meg: "Nincs, nem volt és nem lesz olyan ember, akiért (Krisztus) ne szenvedett volna".

607 Ez a vágy -- hogy az Atya megváltó szeretetének tervét magáévá tegye -- áthatja Jézus egész életét, mert megtestesülésének miéértje az Ő megváltó szenvedése: "Mit is

mondjak: Atyám, szabadíts meg ettől az órától! De hiszen éppen ezért jöttem ebbe az órába!" (Jn 12,27). "Ne ürítsem ki a kelyhet, amelyet az Atya nekem adott?" (Jn 19,18). És még a kereszten is, mielőtt minden "beteljesedett" (Jn 19,30) volna, így szól: "Szomjazom!" (Jn 19,28).

609 Jézus emberi szívében az Atya emberek iránti szeretetét magáévá téve "mindvégig szerette őket" (Jn 13,1), mert "nagyobb szeretete senkinek sincs annál, aki életét adja barátaikért" (Jn 15,13). Így embersége a szenvedésben és a halálban szabad és tökéletes eszközévé vált annak az isteni szeretetnek, mely az emberek üdvösségét akarja. Valóban, szenvedését és halálát szabadon fogadta el az Atya és az emberek iránti szeretetből, akiket az Atya üdvözíteni akar: "Senki sem veszi el (...) (az életemet) tőlem, hanem én magamtól teszem le" (Jn 10,18). Ezért Isten Fiának szabadsága akkor a legnagyobb, amikor a halál felé megy.

613 Krisztus halála egyszerre húsvéti áldozat, mely megvalósítja az emberek végleges megváltását a Bárány által, aki elveszi a világ bűnét, és az Új Szövetség áldozata, mely az embert, kiengesztelve Ővele a bűnök bocsánatára sokakért kiontott vér által, újra közösségbe hozza Istennel.

614 Krisztusnak ez az áldozata egyetlen, és az összes áldozatot beteljesíti és felülmúlja. Ez az áldozat elsősorban magának az Atyaistennek az ajándéka: az Atya odaadja a Fiát, hogy megbékéltessen minket Önmagával. Ugyanakkor Isten emberré lett Fiának áldozata, aki szabadon és szeretetből följajánlja életét Atyjának a Szentlélek által, hogy a mi engedetlenségünket helyrehozza.

615 "Ahogy egy embernek engedetlensége miatt bűnössé váltak sokan, úgy válnak egynek engedelmissége miatt sokan igazzá" (Róm 5,19). Jézus halálíg tartó engedelmissége által beteljesítette a szenvedő Szolga helyettesítő szerepét, aki engesztelésül adja oda életét, hordozva sokak bűnét, akiket gonoszágaikat hordozva megigazulttá tesz. Jézus helyrehozta vétkeinket, és elégtételt adott az Atyának bűneinkért.

616 Ez a mindvégig való szeretet Krisztus áldozatának megváltó, helyrehozó, engesztelő és elégtételt adó értékét ad. Ő életének fölálkozásban mindnyájunkat ismert és szeretett. "Krisztus szeretete sürget minket, hiszen arra a meggyőződésre jutottunk, hogy ha egy meghalt mindenkiért, akkor mindenki meghalt" (2Kor 5,14). Egyetlen ember sem volt képes, még ha a legnagyobb szent lett volna is, minden ember bűnét magára vállalni és áldozatul följajánlani önmagát mindenkiért. A Fiú isteni személyének -- aki felülmúl s ugyanakkor magába is foglal minden emberi személyt, és Krisztust az egész emberiség fejévé teszi -- Krisztusban léte tette lehetővé, hogy áldozata mindenkiért megváltó áldozat legyen.

617 "Szentséges szenvedése által a keresztfán kiérdemelte számunkra a megigazulást" -- tanítja a Trienti Zsinat, kiemelve Krisztus mint az örök élet Szerzője áldozatának egyedülálló jellegét. És az Egyház a keresztet tisztelve így énekel: "Üdvözlégy, kereszt, egyetlen remény!"

618 A kereszt Krisztusnak, az Isten és az ember közötti egyedüli közvetítőnek az egyetlen áldozata. Mivel azonban megtestesült isteni személyében "valamiképpen minden emberrel egyesült", "mindenkinek föl kínálja a lehetőséget, hogy Istennél ismert módon (...) társuljon ehhez a húsvéti misztériumhoz". Hívja Apostolait, hogy vegyék föl keresztjüket és kövessék Őt, mert Ő szenvedett értünk, példát hagyván nekünk, hogy kövessük nyomdokait. Ő ugyanis megváltó áldozatához azokat is társítani akarja, akik annak első kedvezményezettjei. Ez valósul meg legfelső fokon az Ő Anyjának személyében, aki mindenkinél bensőségesebben társult megváltó szenvedésének misztériumához.

"A paradicsomnak ez az egyetlen és igazi lépcsője, a kereszten kívül nincs semmi, amin föl lehetne menni az égbe."

2.2.2. Pápai gondolatok

Szent II. János Pál: Dives in misericordia enciklika

43. A nagypéntek eseményei, és már előtte a Getszemáni kertben mondott imádság is, szemmel látható változást hoznak annak a szeretetnek és irgalomnak kinyilatkoztatási folyamatában, melyet Krisztus messiási küldetésével hajt végre. Ő ugyanis, aki „jót cselekedvén és gyógyítván”, „gyógyítván minden gyengeséget és betegséget” ment végig az emberek között, most ellenkezőleg, saját maga szorul irgalomra; és várná is azt, amikor elfogják és kigúnyolják, elítélik és megostorozzák, tövissel koronázzák és keresztre szegezten a legkegyetlenebb kínok között leheli ki lelkét. Épp amikor leginkább megérdemelné az emberektől az irgalmat – azoktól, akikkel csak jót tett –, nem kapja meg. Sőt, akik legközelebb állnak hozzá, azok sem képesek megvédeni, ellenségei kezéből kiragadni. Krisztusban messiási küldetésének ezen az utolsó útján beteljesednek a prófétai jövendölések, főleg Izaiásé, melyet Isten Szolgájáról mondott: „az Ő sebei által gyógyultunk meg”

Szent II. János Pál: Evangelium vitae enciklika

51. De van még egy esemény, mely magához vonja tekintetemet és megindult elmélkedésre készítet: „Mióttán megkapta az ecetet, Jézus így szólt: Beteljesedett! És lehajtván a fejét, kilehelte lelkét”. Az egyik római katona pedig „lándzsával átszúrta oldalát, melyből nyomban víz és vér folyt ki”.

Most már minden beteljesedett. A „kilehelte lelkét” kifejezés Jézus halálát szemlélteti, mely hasonlít minden emberi halálhoz, de utal a „Szentlélek ajándékára”, mellyel Ő kiragad minket a halálból és új életet ajándékozik nekünk.

Isten életéből kap részt az ember. Az Egyház szentségei által – melyeknek szimbóluma volt a Krisztus oldalából kifolyó víz és vér – folyamatosan árad ez az élet Isten fiaiba, akik az Új Szövetség népét alkotják. A Keresztből, az élet forrásából születik és gyarapszik „az élet népe”.

A Kereszt szemlélése így a végső gyökerekhez visz el bennünket. Jézus, aki a világba lépve ezt mondta: „Íme, eljövök, hogy megtegyem, ó Isten, akaratodat”, teljesen engedelmes volt az Atya iránt azért, hogy „szerette övéit, akik a világban voltak, mindvégig szerette őket”, és odaadta önmagát értük.

Ő, aki „nem azért jött, hogy neki szolgáljanak, hanem hogy ő szolgáljon és odaadja az életét megváltásul sokakért”, a szeretet csúcsát a Kereszten érte el. „Senkinek sincs nagyobb szeretete annál, aki életét adja a barátaiért”. S ő meghalt értünk, amikor mi még bűnösök voltunk.

Ily módon hirdeti meg, hogy az élet akkor éri el központját, értelmét és teljességét, amikor elajándékozzák.

Az elmélkedés ezen a ponton dicséretté és hálává változik, s ugyanakkor arra indít, hogy utánozzuk és kövessük Jézust.

Mi magunk is arra vagyunk hivatva, hogy odaadjuk életünket testvéreinkért, így valószínűleg meg teljesen igazságban létünk értelmét és rendeltetését.

És képesek leszünk erre, mert Te, ó Urunk, példát adtál nekünk és Lelked erejét közölted velünk. Meg tudjuk tenni, ha minden áldott nap Veled – és mint Te – engedelmesek leszünk az Atya iránt és megtesszük az ő akaratát.

Engedd ezért, hogy tanulékony szívvel és nagylelkűen hallgassunk minden szót, mely Isten szájából való: így nem csak azt fogjuk megtanulni, hogy ne öljük meg, hanem tisztelni, szeretni és gyarapítani fogjuk az emberi életet.

XVI. Benedek: Deus Caritas est enciklika

19. „Ha a szeretetet látod, látod a legszentebb Szentháromságot” – írta Ágoston.[11] Az iménti megfontolásokban tekintetünket Jézus megnyitott oldalára emelhetjük, Őrá, „akit keresztülszúrtak” (vö. Jn 19,37; Zak 12,10), és fölismertük benne az Atya tervét, aki szeretetből (vö. Jn 3,16) egyszülött Fiát küldte a világba, hogy megváltsa az embert. Amikor Jézus a kereszten meghalt, miként az evangélista elmondja, „kilehelte a lelkét” (vö. Jn 19,30) – a Szentlélek azon közlésének bevezetéseként, melyet föltámadása után valósított meg (vö. Jn 20,22). Így teljesedett az „élő víz folyóinak” ígérete, melyeknek a Szentlélek kiárasztásának köszönhetően a hívők

bensőjéből kellett fakadniuk (vö. Jn 7,38-39). A Lélek ugyanis az a belső erő, mely összhangba hozza a szívüket Krisztus szívével, és arra indítja őket, hogy az embertársakat úgy szeressék, ahogyan Ő szerette őket, amikor lehajolt, hogy megmossa a tanítványok lábát (vö. Jn 13,1-13), s különösen amikor mindenkéért odaadta az életét (vö. Jn 13,1; 15,13).

42. A szentek életéhez nemcsak a földi életrajzuk tartozik hozzá, hanem Istenből való életük és tevékenységük is a haláluk után. A szentekben láthatóvá válik: aki Istenhez megy, nem távolodik el az emberektől, hanem ekkor kerül igazán közel hozzájuk. Senki másban nem látjuk ezt jobban, mint Móriában. A megfeszített Jézusnak a tanítványhoz, Jánoshoz és általa az összes tanítványhoz intézett szavai: „Íme, a te anyád” (Jn 19,27) nemzedékről nemzedékre mindig újra igazak. Mária valóban minden hívő ember anyja lett. Az ő anyai jóságához és szűzi tisztaságához és szépségéhez jönnek az emberek minden korban és minden földrésről nyomorúságukban és reményükben, örömeikben és szenvedéseikben, magányosan és közösségben. És mindig megtapasztalják az ő jóságának ajándékát, megtapasztalják a kimeríthetetlen szeretetet, melyet Mária a szívéből oszt szét. A hála megnyilvánulásai, melyeket minden kontinensen és minden kultúrában kifejeznek iránta, annak a tiszta szeretetnek elismerései, mely nem önmagát keresi, hanem egyszerűen csak jót akar. A hívők Móriatisztelete ugyanakkor megmutatja a csalihatatlan érzéket az iránt, hogy miként lehetséges egy ilyen szeretet: az Istennel való bensőséges egyesüléssel, azzal, hogy Isten teljesen áthatja az embert, s így, aki Isten szeretetének a forrásából itta a szeretetet, maga is forrássá válik, melyből „az élő víz folyói fakadnak” (Jn 7,38). Mária, a szűz, az anya megmutatja, mi a szeretet, honnan ered és honnan nyeri a mindig megújuló erőt. Rábizzuk az Egyházat, küldetését a szeretet szolgálatában:

Szentséges Szűz Mária, Isten Anyja,
Te ajándékoztad a világnak
az igaz világosságot,
Jézust, a te Fiadat – Isten Fiát.
Te teljesen ráhagyatkoztál
Isten meghívására,
s így a jóság forrásává lettél,
mely Istenből fakad.
Mutasd meg nekünk Jézust. Vezess minket Őhozzá.
Taníts meg minket megismerni és szeretni Őt,
hogymagunk is

valóban szerető emberek
és az élő víz forrásai lehessünk
egy szomjazó világban.

Ferenc: Evangelii gaudium enciklika

285. Miközben a kereszten Krisztus testében elszenvedte a világ bűnének és Isten irgalmasságának drámai találkozását, ott láthatta keresztje alatt az Anya és a barát vigasztaló jelenlétét. Ebben a fájdalmas pillanatban, mielőtt befejezettnek nyilvánította a művet, melyet az Atya rábízott, azt mondta Jézus Máriának: „Asszony, íme, a fiad” Majd ezt mondta a szeretett barátoknak: „Íme, az anyád!” (Jn 19,26-27). Jézusnak a halál küszöbén mondott előbbi szavai elsősorban nem együtt érző aggodást fejeznek ki anyja iránt, hanem inkább a kinyilatkoztatás formái, amelyek egy sajátos üdvözítő küldetés misztériumát nyilvánítják ki. Jézus ránk hagyta édesanyját, mint a mi anyánkat. Csak miután ezt is megtette, érezhette úgy, hogy „minden beteljesedett” (Jn 19,28). A kereszt lábánál, az új teremtés leghatalmasabb órájában Krisztus odavezet bennünket Máriához. Odavezet bennünket hozzá, mert nem szeretné, hogy anya nélkül járjuk utunkat, és azt akarja, hogy a nép ebben az anyai képben olvassa az evangélium minden misztériumát. Az Úrnak nem lenne kedvére, hogy az Egyházból hiányozzék a női ikon. Mária, aki oly nagy hittel hozta világra fiát, kíséri „többi gyermekét, (...) akik megtartják Isten parancsait és kitartanak Jézus tanúsága mellett” (Jel 12,17). Mária, az Egyház és a minden hívő közti bensőséges kapcsolatot – lévén hogy mindannyian különböző módokon szülik meg Krisztust – nagyszerűen fejezte ki Boldog Stelli Izsák: „Amiket az isteni sugalmazású Írásokban általánosan a szűz és anya Egyházra értünk, azt sajátosan Szűz Máriára értjük. (...) Az is elmondható, hogy minden egyes hívő lélek menyasszonya Isten Igéjének, anyja Krisztusnak, leány és nővér, szűz és termékeny anya. (...) Krisztus kilenc hónapot töltött Mária méhében; az Egyház hitének tabernákulumában megmarad a világ végezetéig, és a hívő lélek ismeretében és szeretetében megmarad mindörökkön örökké”. [212]

2.3. Liturgikus nézőpont

2.3.1. Az evangéliumi szakasz kapcsolódási pontjai a liturgikus szertartás szövegeivel

Nagypénteken, az emberiség történetének eme leggyászosabb napján nincs szentmiseáldozat, és nincs ünnepélyes szentségkiszolgáltatás sem. A liturgia és maga az Egyház is megfosztva ruhájától, csupaszon, csendben imádkozva vállal

közösséget a magát önként az emberek kezére adó, megfeszített, haláltusáját vívó Megváltóval. A hangszerek is hallgatnak. Ha mégis felhangzik ének, az csak Jézus Krisztusnak, Isten Fiának kínhalálának felelevenítésére szolgál. A liturgia nem ad teret figyelemelterelésnek, még a passiót követő esetleges („ha az alkalmasnak látszik”) prédikációnál is kiköti, hogy rövid legyen. A liturgikus ima és cselekmények, valamint a csönd közlik mindazt, ami a történelem eme fordulópontjáról, annak értelméről átadható. Minthogy Jézus Krisztus mindenkiért meghalt, az Egyház minden emberért imádkozik: az Anyaszentegyházért, a pápáért, a papságért és a hívekért, a keresztelendőkért, a keresztények egységéért, a zsidókért, azokért, akik nem hisznek Krisztusban, azokért, akik nem hisznek Istenben, a világi vezetőkért, a szenvedőkért.

Az imákat követi a kereszt felmagasztalása, ami egy egészen különleges tiszteletadás a Megváltó Jézusnak az Atya iránti szabad engedelmessége előtt, aki önként adta oda magát, és vállalta a halált, ami emberi fogalmaink szerint határos az önellentmondással, hiszen ő az Élet. Méltó és igazságos, hogy így forduljunk tehát a Szent Kereszthez:

Üdvözlégy szent keresztfá, rajtad függött valaha, a világnak váltsága!

Jöjjetek hát, keresztények, hódolattal hajtsunk térdet:

Üdvözlégy szent keresztfá.

A szentáldozást követően mindenki megszentelő csendben vonul otthonába.

2.3.2. Liturgikus énekek

Éneklő egyház:

Ecce lignum crucis (820)

<https://sites.google.com/site/nepenektar5/%C3%89E820.mp3?attredirects=0>

Imádunk Téged, Krisztus (825)

<https://sites.google.com/site/nepenektar5/%C3%89E825.mp3?attredirects=0>

Íme a keresztnek fája (821)

<https://sites.google.com/site/nepenektar5/%C3%89E821.mp3?attredirects=0>

A keresztfához megyek

<https://www.youtube.com/watch?v=OZgpamweppQ>

Jézus, világ megváltója

<https://www.youtube.com/watch?v=ZKGvid9LswI>

Gitáros énekek:

Dax: Áll a Fájdalomnak Anyja (Isten tenyerén album)

<http://daxdalok.hu/Dalok/IstenTenyeren1984.zip>

Mi csak vándorok vagyunk itt a földön

<https://www.youtube.com/watch?v=HDakb9Z8KvY>

Sík Sándor – Dax: Keresztút

XI. állomás – Jézust felszegezik a keresztre

Áll a kereszt az ég alatt, a föld felett,

Tajtékot ver lába körül a gyűlölet.

Alul halálos gyűlölet, felül halotti csend,

Föld kiveti, be nem veszi az ég sem odafent.

Emberfia, Emberfia, egyedül vagy a Végtelenben!

Én Istenem, én Istenem, miért hagytál el engem?

<http://daxdalok.hu/Dalok/KeresztutSS.zip>

2.4. Pedagógiai nézőpont

2.4.2. Evangélium témáját feldolgozó versek

Sík Sándor: Keresztút

II. állomás: Jézus vállára veszi a keresztet

Megroncsolt testtel, homloka tövisben,

Indul az útnak az elítélt Isten,

Vállán a kereszttel.

... én kezdettől rámszabott kereszttem!

Elfogadom Uram, de hogy szeressem?

... Uram Jézus, Te adj erőt,

Vagy elbukom az első durva szónál.

De hiszen minden stációnál

Te jársz, Uram, szolgád előtt!

III. állomás: Jézus először esik el

Terhe alatt a szörnyű fának,

Terhe alatt a tenger bűnnek, ...

Terhe alatt a világ elejétől

Világ végeztéig minden rossznak:

Az Úr leroskad. ...

Vérünk és húsunk, emberfia, testvér!

Verejtékünk hordod és vérhullásunk:
Az én bűneim ülnek a kereszten:
Esned kell Uram, mivel én elestem. ...
Akard, hogy úgy akarjam,
És megöleljem én is a zuhanó keresztet
Mondván: Míg meg nem áldasz, nem eresztelek!

2.5. Kérdések az evangéliumhoz

- Mit mond nekem a keresztre feszített Jézus? Figyelek-e a szavára, a tekintetére?
- Rábízom-e magamat Szűz Máriára?

3. Oratio – imádság

A szentmise első könyörgése

Istenünk, te az ősbűnnek az egész emberi nemre átszálló örökségét, a halált legyőzted szent Fiadnak, a mi Urunk, Jézus Krisztusnak szenvedésével. Add, hogy mi, akik hozzá hasonlókká váltunk, miként emberi természetünk révén hordozzuk a földi ember képét, úgy kegyelmétől megszentelve a mennyei ember képét is hordozhassuk. Krisztus, a mi Urunk által. Ámen.

Szent II. János Pál pápa : ma a Szent Kereszthez

Üdvözlégy, szent kereszt, amelyen maga az Isten Fia, az Ige, kitárt karjaival magához ölelt bennünket, és a mennyei Atya iránt kiengesztelt. Üdvözlégy, szent kereszt, érzékeink minden szennytől és gonoszságtól való megtisztításának üdvös eszköze, ha alázatos lélekkel átkarolunk.

Üdvözlégy, szent kereszt, amely atyáinknak kimondhatatlan örömet okoztál, Az által, Aki szegekkel átverve függött rajtad. Üdvözlégy, szent kereszt, éles kard eltompítója, mert Aki rajtad függött, nem fordult el a jó szándékú latortól. Üdvözlégy, szent kereszt, amelynek birtokában most a hívő nép, a szent nemzet, felajánlunk téged könyörgő áhítattal Krisztus Istenünknek, Aki szegekkel rajtad függeni akart.

Azért, ujjongva hirdetjük, hogy a mi ártatlan Istenünk, rajtad függve kitérte szent kezeit. Rajtad omlott ki az Isten Fia vére, amelynek mindnyájan részesei lettünk. Akik téged hódolva tisztelnek, éltető Istenünket engesztelik ki elkövetett gonoszságaik miatt, azok bocsánatát könnyen megnyerik végtelen leereszkedése

által, Aki annyit szenvedett miattunk, ha megemlékezünk mindent megújító szenvedéséről.

Üdvözlégy, szent kereszt, a Nagy Király győzelmes fegyvere, amely, második, félelmetes eljövetele alkalmával jelzi útját az égi erők sorainak, az igazak seregének, akik Eléd jönnek fényben tündökölve, dicsőségét hirdetve a mindenség Királyának. Utánozhatatlan dicsőséged, amelyet magától, a rajtad függő Jézus Krisztustól kaptál, nyilvánvaló lesz az igazak előtt, nyeresége azoknak, akik a te isteni erődöt tartották szemük előtt, már akkor, amikor még a földre húzó nehézkes testben éltek.

Szent kereszt, keresztények oltalma és hűségese őrzője, az ellenség vad támadásainak hathatós elfordítója, tekints reánk, Amiatt, Aki rajtad függött, a dicsőség fényességében, világosítsd meg lelkünket, hogy mi is önként vállaljunk olyan szenvedést, amelyet rajtad szenvedett miattunk a láthatatlan Atyának Fia, az Örök Ige. Ámen

Assisi Szent Ferenc imája

Uram, Jézus Krisztus! Két kegyelmet kérek tőled, mielőtt meghalok: Az egyik, hogy érezhessem lelkemben és testemben – amennyire lehetséges – azt a fájdalmat, amit Te, édes Jézus, keserves kínszenvedésed alkalmával elviseltél. A másik az, hogy érezhessem szívemben – amennyire lehetséges – azt a túláradó szeretetet, amely Téged, Isten Fiát arra indított, hogy értünk, bűnösökért oly szörnyű szenvedéseket önként és szívesen magadra vállalj. Ámen.

***Imádunk Téged Krisztus és áldunk Téged,
mert Szent Kereszted által megváltottad a világot.***

4. Contemplatio – szemlélődés

Fotó az evangéliumi szakaszhoz (forrás: Pixabay)

5. Condivisio – megosztás

Örömhír megfogalmazása: Nekem ebben a szakaszban az az örömhírem, hogy...

- Isten folyamatosan szomjazik rám, töredékes szeretetem teljességére, érdemeimen felül szeret, Ő keres engem, elém jön és mindenét, még Egyszülött Fiát is odaadja értem, ugyanakkor meghagyja szabadságomat, hogy kényszermentesen válaszolhassak felülmúlhatatlan szeretetére.

6. Actio – tettekre váltás

Tanúságtétel megfogalmazása: Az evangéliumi szakasz arra ösztönöz, hogy...

- legalább Nagypénteken, egyetlen napra csendet teremtek magamban, hogy csendes ürességemet a Teremtő maga tölthesse be.
- kitartóan szomjazom: böjtöm nem addig tart, amíg megszomjazom, akkor csupán elkezdődik, hiszen előtte nem is voltam szomjas.